

Kmečka trgovina

»Indeks cen«

Narodna banka izdaja vsak mesec tako zvani »Indeks cen«, iz katerega je razvidno gibanje cen za poljedelske, kmetijske, industrijske, rudarske in druge proizvode. V mesecu marcu beleži ta indeks zanimiv pojav, ki ga dosedaj v našem gospodarstvu še ni bilo opaziti. Običajno namreč cene vseh proizvodov od februarja na marec porastejo, letos pa so padle. Najbolj občutno je za- bežen padec cen poljedelskih proizvodov in ži- vine, mnogo manj pa industrijskih proizvodov. Upajmo pa, da bo ta padec le prehodnega zna- čaja in da se bodo cene za kmetijske produkte zboljšale.

Omejitev hmeljskih nasadov

V Pragi je bila konferenca srednjeevropskega hmeljskega urada, ki se je pečala predvsem z vprašanjem mednarodne regulacije površine in pridelka hmelja v Srednji Evropi. Zastopniki Francije, Nemčije, Jugoslavije, Poljske in Čehoslovaške, ki so bili na tej konferenci, so sklenili, da znižajo tri glavne izvozne države: Jugoslavija, Poljska in Čehoslovaška svoj pridelok hmelja za 30% s pomočjo kontingentiranja. Zastopniki teh treh držav bodo predložili svojim vladam toza- devne predloge. Pred letošnjo letino bo še toza- devno posebna konferenca. Nemčija bo znižala svojo hmeljsko površino za 8000 ha, Francija pa svoje sedanje površine hmeljnikov z 8100 ha ne bo zvišala.

Zvišanje cen železa

Našega kmeta bo prav občutno zadela zviša- na cena železa. Zaradi novega prodajnega karte- la železarn so bili prisiljeni veletrgovci z železom zvišati cene železu za 15—20 par pri kilogramu s 1. aprilom 1938. Cene železa so sedaj čvrste. Ni pa izključeno ponovno zvišanje cen, ker bo stopila 1. junija v veljavo nova železniška tarifa. — Je že tako narobe na svetu: tovarne si ustvarijo kar- tel ter kar čez noč dvignejo cene svojih proizvo- dov. Ko bi še kmet zamogel napraviti tak-le kar- tel ter poljubno zviševati cene pridelkom! To bi bil krik po vsem svetu!

Živina

Živinska trgovina se je ustalila in cene so se nekoliko popravile. Zlasti prvovrstni pitani voli so se na zadnjih sejnih dobro prodajali, samo da je bilo le boro malo takih živinčet prignanih. — Cene so bile na zadnjih sejnih sledeče:

V Ljubljani: voli 5.25—5.75, 4.50—5, 3.75—4.25 din, krave debele 4—5.25, klobasarice 2.25—3.50, teleta 7—8 din.

V Mariboru: povprečna cena volov je bila 5.50 do 6 din, cena krav od 2 do 4.50 din.

V Ptujju: voli 4.50—5.60, krave 2—4.50, bikli 3.75—4.50, junči 4—4.50, telice 4.50—5.50, teleta 6—6.25 din.

V Kranju: voli 6.50, 5.50 in 5 din, telice 6.25, 5.25 in 4.75, krave 5.50, 4.50 in 4 din, teleta 8 in 7 din.

V Ljutomeru: telice 4.25 in 3.50, krave 3 in 2 din, teleta 5 din.

V Novem mestu: voli 5.50, 4—5 din, krave klobasarice 3—4 din, dobre plemenske krave 4 do 4.50 din.

Na Vidmu: voli 5—5.75, krave 2—2.50 din, junči 5 din, telice 4.50—5.50 din.

V Konjicah: voli 5.50, 5 in 4 din, telice 5, 4 in 3.50 din, krave 4, 3 in 2 din, teleta 5.50 in 5 din.

V Sevnici: voli 5—6.50 din, krave 2—5 din, junči 4—6 din, telice 5—6 din.

Murska Sobota: bikli 4.50—5.50, 4 in 3.50 din, telice 5—5.50, 4.50 in 4 din, krave 3—4 din, 3 in 2.50 din, teleta 5—6 in 4—5 din.

Živinska krma

Padle so cene senu in slami, ker se je precej krme pojavilo na trgu — ponujajo jo oni, ki so zadrževali zaloge v nadi, da se bo krma podra- žila, na drugi strani pa se že bliža paša in kdor res nujno ne potrebuje krme, je ne kupuje. — Seno je po 35—40 din za 100 kg, slama pa po 20—25 din.

Svinje

Cena mladih pujskov, ki je poprej precej naglo stila kvišku, se je ustalila na 110—130 din za glavo v starosti 7—9 tednov. Na mariborskem trgu so se prodajali mladi prašiči 5—6 tednov 70

do 90 din, 7—9 tednov 90—130 din, 3—4 mesece 135—190 din, 5—7 mesecev 240—380 din, 8—10 mesecev 410—480 din, eno leto stari 710—810 din, 1 kg žive teže 5.50—7.75 din, mrtve teže 8.50 do 11.25 din. — Na ptujskem sejmu so bili prasci 6—12 tednov 80—120 din komad; pršutarji 7 do 7.50, debele svinje 8—8.50 din, plemenske 6—7.25 din za 1 kg žive teže. — V Kranju je cena svinj: špeharji 10.50, pršutarji 8—9.50 din. — V Soboti so špeharji po 9—10 din, pršutarji 9 din. — V Kočevju špeharji po 9, pršutarji po 7.50 din.

Sirove kože, volna

Goveje sirove kože se prodajajo po 8—14 din, teleče po 12—15 din, svinjske pa po 6—11 din za 1 kg. — Neoprana ovčja volna je po 24 do 26 din, oprana po 32—36 din za 1 kg.

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Prepoved prehoda čez travnik. I. H. v D. Kupili ste posestvo s travnikom, preko katerega hodijo ljudje brez nujne potrebe (imajo na razpolago občinsko cesto, ki pa je v zelo slabem stanju), delajo Vam pa škodo. Začeli so celo voziti. Vprašate, ali bi mogli prehod čez Vaš travnik prepovedati. — Prehod smete prepove- dati vsakomur, ki nima služnostne pravice, katero se more tudi priposestovati, in to s 30 let- nim izvrševanjem brez prošnje, brez sile in jav- no! V kolikor omenjate prepoved poti skozi gozd v zvezi 50 letni uporabi, Vas opozarjamo, da velja za gozdove specialni predpisi (od leta 1853 naprej se novih potnih služnosti skozi gozdne parcele ne more priposestovati). Izvrševati se pa sme služnost le v priposestovanem obse- gu; ne sme se je razširjati, zlasti ne voziti (ako se še ni 30 let). — Pota ne smete kratkoma- lo zapreti, ker bi se s tem utegnili izpostaviti tož- bam radi motenja posesti. Ako prizadeti na Vaš opomin ne bodo hoteli z lepega opustiti preho- da, jih boste morali tožiti s tako zvano nega- torijsko tožbo.

Izdelovanje čistilnega sredstva. F. Blažič. Vaš sin je izumil tekoče čistilno sredstvo, boljše nego Sidel. Na posamezna vprašanja Vam odgovarj- amo: Predvsem je treba dobiti od pristojnega okrajnega glavarstva pooblastitev za izvrševa- nje obrta. V to svrhu mora sin najprej prijaviti obrt izdelovanja čistilnega sredstva pri obrtnem združenju, predložiti rojstni in domovinski list ter npravnstveno spričevalo in plačati tako zvano inkorporacijo. Obrtno združenje bo prošnjo po- slalo obrtni zbornici v Ljubljano, katera bo iz- stavila potrdilo po § 95 obrtnega zakona. Ko bo imel sin to potrdilo, naj napravi prošnjo na okrajno glavarstvo, da mu izda pooblastitev za izvrševanje navedenega obrta. — Patentiranje navedenega izuma ni predpisano, ako ga pa že- lite doseči, se obrnite s prošnjo za natančnejše podatke glede s tem zvezanih stroškov na Upravo za zaščito industrijske svojine v Beogradu (kolek za 10 din). — Kam boste izdelano blago dali v komisijo, je odvisno od Vaše svobodne volje. Stopiti morate sami v stik s trgovci, od- nosno veletrgovci ter konsumenti.

Pogoji za skrajšan rok ali oprostitev. F. L. K. pri Sv. J. 28 let star posestniški sin je bil de- cembra 1937 potrjen na polni rok vojaške službe; njegov mlajši brat je že odslužil polni rok in je od doma odpravljen; tretji brat je za delo nespo- soben; četrti in peti sta stara osem, odnosno 14 let, sestra je prav tako že od doma odprav- ljena. Doma na posestvu je še oče, ki pa je že star, vsled česar bi prvoočmenjeni brat rad dose- gel olajšavo skrajšanega roka, ako že ne bi mogel biti vojaške službe oproščen kot hranilec. — Ako je oče star nad 60 let ter plačuje manj ne- posrednih davkov kot 120 din letno, lahko za- prosil prvi sin, da se ga oprost vojaške službe kot hranilca. Prošnjo je vložiti na poveljstvo vo- jaškega okrožja ter ji priložiti družinsko polo in potrdilo davčne uprave o višini neposrednih dav- kov, ki jih plačuje oče. Nesposobnost za delo tretjega brata ni treba dokazati z zdravniškim spričevalom, marveč jo zaenkrat le zatrjujete, ker bo brat preiskan od vojaškega zdravnika. Pač pa treba priložiti tudi potrdilo občine, da je prvo- navedeni sin res hranilec. — Ako plačuje oče več kot 120 din letno neposrednih davkov, pritiče

Mariborski trg

Na mariborski trg 14. aprila so pripeljali 11 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 13—14 din, istotako tudi slanina. Kmetje krme ta dan niso pripeljali, pač pa 32 vreč krompirja po 1—1.50 din in 35 vreč čebule 3—4 din; česen 6—9 din, kisljo zelje 3, repa 2, karfiola 1 kg 8 do 10 din, hren 8—10 din, 1 kg glavnote solate 10—14 din, 1 kg edivije 12 din, 1 kg radiča 10, grah v strožu 12 din, jabolka 6—10, suhe slive 12—14, cell orehi 8, luščeni 28—32 din. Na trg so pripeljali tri vreče pšenice 1.75—2 din, dva rži 2, tri ječmena 1.50, štiri koruze 1.25—1.50, dva ovsu 1 din, tri prosa 1.50, dva ajde 1—1.25, eno ajdovega pšena 5, pet fižola 1.50—2.50 din. Mleko 3—4 din (prazniki!), smetana 12.50—15, sirovo maslo 32—34 din, čajno 36—40, kuhano maslo 30—36 din, jajca 0.40—0.75 din. Pripeljali so 170 kokoši 20—28 din, 408 piščancev 45—65, 13 puranov 35—60, štiri race 18—20, 16 kozlič- kov 45—85, 12 domačih zajcev 5—20.

prvonavedenemu sinu le skrajšan rok. Prošnjo je treba napraviti na poveljstvo pristojnega vojne- ga okrožja ter ji priložiti iste priloge kot zgo- raj omenjeno; odpade le potrdilo, da je prosilec hranilec. — Opozarjamo Vas, da mora biti brat odpravljen od doma že najmanj pet let.

Pogoji za sprejem k financarjem. J. Lamut. Ve- deli bi radi, pod kakimi pogoji bi bil Vaš sin spre- jet k financarjem. — Razen splošnih pogojev, ka- teri se zahtevajo za sprejem v državno službo in o katerih smo že čestokrat pisali, se še zahteva, da prosilec ni starejši od 26 let, da je samski ali vdovec brez otrok in da je dovršil štiri razrede srednje šole. Le v primeru potrebe se sprejemajo prosilci z vsaj dvema razredoma srednje šole. Proš- njo bi bilo nasloviti na finančno ravnateljstvo v Ljubljani, katero pa že dalj časa prošnje zavrača, ker ni mest, katera bi smelo zasesti. Poskusite srečo ter naslovite prošnjo neposredno na mini- stra za finance; dobro bi bilo, da bi jo izročili kakemu poslancu.

Sprejem v službo policijskega stražnika. J. R. v Lj. Radi bi vedeli, pod kakimi pogoji bi lahko dobili službo policijskega stražnika. — Zahteva- jo se vsi pogoji, ki so predpisani za sprejem v državno službo in o katerih smo že večkrat pi- sali. Preglejte starejše številke! Prošnjo samo je kolekovati z 10 din, priloge pa vsako po 20 din. Ako želite službo v Sloveniji, naslovite proš- njo na banksko upravo v Ljubljani. Ni preveč verjetno, da bi službo v doglednem času dobili, ker je prošnjikov zelo veliko, mest se pa le malo izprazni. Več sreče bi utegnili imeti pri bankski upravi v Zagrebu ali pri upravi mesta v Beo- gradu.

Nov plot in gospodarsko poslopje tik sosedo- vega vinograda. Č. J. v K. Ni splošnega predpi- sa, da bi morala nova stavba biti oddaljena go- tovo razdaljo od meje. Preden pričnete z grad- bo, si morate izposlovati stavbeno dovoljenje od občine. Razpisana bo komisija, kjer morejo me- jaši podati svoje ugovore, kateri se seve vpošte- vajo le, ako so utemeljeni. — Nov plot smete postaviti tik meje, ako s tem ne kršite kakih eventualnih služnostnih pravic mejaša; slednje ne bo verjetno, ako so doslej na meji stale rante.

Vožnja po travniku namesto po cesti. Isti Dva posestnika imata pravico vožnje preko Vašega travnika, po katerem teče zasebna cesta, ki pa je ob deževju blatna; eden je začel sedaj voziti kar po travniku poleg ceste in ko ste hoteli to preprečiti s tem, da ste skopali jarek, je začel voziti še bolj daleč v travnik. — Ako se nečete pravdati (tožiti bi morali navedenega posestnika na priznanje, da mu ne pritiče pravica voziti po travniku, marveč le po že obstoječem potu), po- vabite motilca k sodišču, da mu sodnik da pri- meren pouk.

Plačilo dolga po smrti upnika. A. Zmavc. Leta 1927 ste si izposodili 1000 din. Upnik je leta 1937 umrl brez testamenta ter zapustil tri sestre. Vprašate, kako naj teh 1000 din razdelite. — Vi ste sedaj dolžnik ležeče zapuščine, ko pa bo iz- dano posejilo, boste dolžnik dotičnika, oziroma dotičnikov, katerim bo zapuščina prisojena. Pri- sojilo bo določilo tudi o eventualnih delih. — Po našem mnenju je za vprašanje boljšega ali slab- šega gmojnega stanja meročajno le gmojno stan- je prvotnega upnika. Seve, ako se sodišče Va- šega okraja postavi na stališče, da je vpoštevno imovinsko stanje sedanjega upnika (dediča), se napram bogatejšemu lahko poslužite zaščita.

Občina se ne briga za popravilo svoje ceste. J. V. M. Imate gozd ob občinski cesti 3. reda, ki je ponekod v tako slabem stanju, da je njena uporaba nemogoča, občina se pa za popravilo ne briga, češ, da nima denarja. Na vprašanje, kam naj se obrnete za pomoč, Vam svetujemo, da prosite za posredovanje okrajno glavarstvo, ki bo dalo občini potrebna navodila in eventuelno odredilo ljudsko delo.

Znižanje dolga na 50%. F. Reigel. Pravite, da niste zmožni plačati niti 50% svojega dolga ter vprašate, da-li bi mogli doseči nadaljnje znižanje nad 50% in ali bi mogli to doseči iz sledečih tehničnih vzrokov: bolezn, operacije, siromaštva, radi številnih nedoletnih šolobveznih otrok in ker dolg presega vrednost posestva. — Po spremembi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov morete v teku leta dni od dneva, ko se je izvršila izmenjava dolžniških listin z novimi obligacijami, zaprositi, in sicer pri pristojnem okrajnem sodišču, naj se Vam dolg zniža nad 50%, pri čemur morate dokazati, da niste zmožni plačati niti 50% svojega dolga. Velja pa ta olajšava le za dolgove napram privatnim upnikom, ne pa napram denarnim zavodom. Našteti vzroki so vsi upoštevni.

Odmera in višina zgradarine. S. Majcen. V hiši na vasi imate najemnika, ki Vam plačuje za sobo letno 150 din, davčna uprava pa zahteva od Vas 140 din zgradarine, češ, da znaša davčna osnova 300 din letno. — Na posamezna vprašanja Vam odgovarjamo: Kot kosmato davčno osnovo se jemlje pri zgradbah, ki so oddane v najem, faktično najemnino in le pri onih zgradbah, ki niso oddane v najem, vrednost letne najemnine, ki se plačuje za najbližje podobne prostore. Ako ste Vi socialno čuteč najemodajalec in očitno zahtevate nižjo najemnino nego drugi najemodajalci v bližini, Vam davčna uprava nikakor ne sme predpisati zgradarino od višje osnove nego 150 din. Ako Vam predpiše več, se morate v 30 dneh po sprejemu plačilnega naloga, odnosno odmerilnega sklepa pritožiti na finančno ravnateljstvo v Ljubljani. — Od kosmate najemnine 150 din se odbije 30% iz naslova stroškov za vzdrževanje, upravo in amortizacijo zgradbe. Tako se dobi čista davčna osnova. Osnovni zgradarinski davek znaša 12% čiste davčne osnove, priložiti mu je pa še banovinsko in eventuelno občinsko doklado ter dopolnilni davek.

Vojna akademija. J. G. v K. Na posamezna vprašanja Vam odgovarjamo: Za Vas prihaja v poštev nižja šola vojne akademije, in sicer splošna ali intendantska. Za sprejem se zahteva: jugoslovansko državljanstvo, popolno zdravje, ki ga ugotovi posebna komisija; najmanj dobro via-

danje; starost nad 18 in ne nad 22 let; dovršenih osem razredov državne gimnazije ali realke z višjim tečajnim izpitom; odobrenje roditeljev ali varuha, potrjeno od oblasti; prevzem obveze, povrniti državi stroške, ako bi po sprejemu ne vstopili v šolo; pismena izjava, da pristanete na vse pogoje uredbe o vojni akademiji; končna obveza, da boste služili najmanj šest let v vojski. Šola je brezplačna. Prošnjo je nasloviti na upravnik vojnega akademije. Razpisi se navadno objavljajo aprila vsakega leta, pouk pa začne dne 1. oktobra ter traja tri leta. Za sprejem v intendantsko šolo vojaške akademije zadošča tudi absolvirana državna trgovska akademija.

Izbira advokata. M. Lakornik. Na vprašanje, kateri advokat bi bil za Vas, Vam žal ne moremo odgovoriti. Ako ga morete plačati, si ga lahko svobodno izberete; imenik advokatov Vam je na razpolago pri vsakem sodišču; advokata si lahko najamete tudi od drugod, ker ni treba, da bi bival na kraju razpravljajočega sodišča. — Ako bi radi »brezplačnega« advokata, Vas opozarjamo, da Vam pritiče le, ako Vam je podeljena pravica revnih (to dobite le, ako ne zmorete pravnih stroškov brez škode za neobhodno potrebno vzdrževanje same sebe in svoje rodbine) in je zastopanje po advokatu predpisano! A advokat se le začasno pravda brezplačno, kajti pravico ima, da si od eventuelno v pravdi Vam prisojenega zneska odbije svoje stroške in nagrado, odnosno da od zneskov, ki jih nasprotnik plača, najprej krije svoje, potem šele Vas. Tudi lahko advokat pozneje od Vas izterja svojo nagrado, ako se Vaše premoženjsko stanje zboljša, odnosno dobite možnost plačati zastopanje.

Hruškove sadike (ista) prodajajo razne drevnice; v Kamnici pri Mariboru bratje Dolinšek.

Električni štedilnik (ista) je sicer praktičen, a dvomimo, da bi bilo kuhanje na njem cenejše. Kuhalna plošča stane 400 din, za en sam srednjevelik lonec 180 din, za majhen lonec 80 din, napeljava par kovačev. Uporaba običajnega toka in števca bi bila predraga, zato bi morali napeljati poseben tok za kuhanje in montirati poseben števec. Za ceno povprašajte pri elektrarni.

Brezobrestno posojilo za napravo cementirnega stranišča (ista) bi morda dobili od banske uprave v Ljubljani; za drugega takega posojilodajalca ne vemo. — Ne poznamo nikogar, ki bi kupoval, odnosno zamenjaval gramofonske plošče. — Srebrne krone bi Vam pretil in križ napravil zlatar Tratnik Karel v Mariboru, Orožnova ulica. Srebrne krone kupuje urar Ignac Jan v Mariboru, Grajski trg.

Grajski gospod pa je bil močno vesel, da je ugnal kmetiško paro v kozji rog. Ves radosten je povabil vse sosednje graščake in jim postregel z na »boljšim, kar sta zmogla kuhinja in klet. Sredi veselega obeda, ko je priklopela židana volja do vrhunca, pa je vstopil sluga in povedal, da zunaj čaka brzi sel z važno novico. »Naj vstopi!« se je nejevoljno obregnil grof. Vstopil je postaven, črnolas mož, se globoko priklonil in izročil grofu listino.

Grof je poklical grajskega pisarja, ki je poslanico nemudoma razgrnil in čital: »S tem glasom se naznanja, da ima Turek v kratkem priti z mogočno vojsko in dobro opremljen. Gospoda naj se pripravi in naj tudi dalje glas pošlje, da vsakdo izve, kaj mu je storiti.« Gospoda je pobledela in v trenutku jih je minil tek. Sel pa se je poklonil in se poslovil.

(Dalje prihodnjt)

Našim malčkom

Matjažek

15

Junaškega Slovenca povest v slikah

Drugi pa so morali nositi na svojih plečih težko kamenje, s katerim so utrjevali grajsko obzidje. Tu in tam so se namreč poznali sledovi kmečkega napada; tu je bil zrahljan ogel, tam je zevala luknja. Neusmiljeno je pel valptov bič, hudo je suval birič s helebardo.

Matjažek pa je sameval v svoji temnici. Nihče ni povprašal po njem, nihče ga ni obiskal. Samo ječar je prišel dvakrat na dan, mu prinesel močnika in skorjo kruha. Nobene prijazne besede mu ni privoščil. Oholo je rožljajal s ključi in mu grozil z vislicami. Nobena prošnja ni zalegla, nobena solza ga ni ganila. »Le joči,« se je režal, »saj se bo tvoja mati tudi, ko boš takole bingljajal — levo — desno... Jok bo zdrav!«

Skrivalnica

Kje je pas?